

”נקודה טובה” – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון 18 - שנת תשפ”ב גיליון ”משפטים” - כז’ שבט תשפ”ב, 29 לינואר 2021)

לע”נ אמו”ר ר’ יוסף-חיים ב”ר יעקב רוט ז”ל

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”משפטים” - ”בין קדש לחול אָנִי חיי”

לפני כמה שנים, התרגש העולם הקתולי מסיפורו של קרלו קוטיס, נער איטלקי שמת ב-2006 והקדיש את חייו הקצרים לעזרה לעניים ולהפצת האמונה במרשתת (רשת האינטרנט). על פועלו זה, שקלה הכנסייה להפוך אותו ל”קדוש”.

רשויות הכנסייה הקתולית נוהגות להגדיר אנשים כקדושים (סיינט...) רק לאחר מותם (קאנוניזציה), בזכות מעשיהם המיוחדים. אולם, בני אדם חיים אינם יכולים להיחשב קדושים, משום שכל עוד הם חיים, הם עלולים לחטוא.

בפרשתנו **פרשת משפטים**, מופיע הציור: **”וְאֲנֹשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי”** (שמות כב, ל). **מהי משמעותו של הציור הזה ביהדות!?**

בעוד שהנצרות רואה ב”קדושה” תואר והישג ליחיד סגולה בקו הסיום של החיים, רואה היהדות את הקדושה, כשאיפה, כמצפן וכיעד, בחיי היום יום של כל אחד מאיתנו. יעד שגם אם לא נגיע אליו, נמשיך לתתור להשגתו באופן שוטף...

זאת ועוד. ביהדות, תהליך ה”שיפוט” (דינו של האדם) נעשה בעיקר לפי המאמץ האישי ולא רק לפי התוצאה. ”שיפוט” הנעשה ע”י בוראו של האדם, בוחן כליות ולב... שיודע את האמת לאמיתה ולא מושפע משמועות, מתדמית ומיחסי ציבור. והתוצאות? הן חסויות...

הביטוי **”אנשי קודש”** הוא סוג של **ניב ניגודים** (אוקסימורון), המעיד על סתירה פנימית מובנית. מחד - הביטוי **איש** מייצג את הצד הגשמי של החיים, חיי החולין - אכילה ושתיה, יחסי אישות ועוד. ואילו מאידך, הביטוי **קדושה**, מייצג את הצד הרוחני והערכי של החיים והוא מופיע בתורה ביחס לזמנים מיוחדים (לדוגמה: שבת), אנשים מיוחדים (לדוגמה: כהן) ומקומות מיוחדים (לדוגמה: בית המקדש) וכמובן גם ביחס לקב”ה עצמו.

אז איך מיישבים את הפער בין קודש לחול – בין חיי החולין לחיי הקדושה!?

המתח והפער בין שני קצוות אלה, יפתר על ידי **מעשיו** של האדם. על ידי הכנסת מהות וערכים אלוקיים, ורוחניים, אל חיי המעשה והחולין שלו. תהליך לא פשוט שיש בו עליות וירידות, כמו בכל דבר בחיים.

תחת הכותרת והציור: **”קדושים תהיו”** בחומש ויקרא, מפרטת התורה את המשמעות המעשית של הדברים - **את המצוות המעשיות**. וראה זה פלא. חלק גדול מן המצוות המופיעות תחת הכותרת ”קדושה”, אינם עוסקים במערכת היחסים שבין אדם לאלוקיו, אלא דוקא במערכת החיים שבין אדם לחברו ובהם: **”אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ”**, מתנות עניים מן היבול, איסורי גניבה ושקר, החובה לעשות משפט צדק ולשמור על זכויות החלשים בחברה, איסורי שנאה, נקימה ונטירה, צדק במסחר, במידות ובמשקלות ועוד (ויקרא פרק יט).

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

ללמדך, שהקדושה בה אנו עוסקים, איננה משהו ערטילאי, רוחני ואלוקי המרחף בעולמות עליונים, אלא דרך חיים טבעית ומוסרית הבאה לידי ביטוי בין אדם לחברו ולקהילתו.

אם נתבונן בחייהם של אבות האומה, נגלה כי הם לא עשו כלל מעשי ניסים, אלא רק חיו חיים גוונים וישרים למרות הסביבה העויינת. לדוגמה: אברהם אבינו לא החיה מתים ולא ריפא חולים ואפילו לא הלך על המים... אלא "רק" עשה חסד והכניס אורחים ויצא למלחמה כדי לחלץ את אחיינו השבוי (וזהו רק רשימה חלקית). מסיבה זו נקרא ספר בראשית בפי חז"ל בשם "ספר הישר".

על כך אומר הנצי"ב מוולוז'ין:

וזה היה שבח האבות, שמלבד שהיו צדיקים וחסידיים ואוהבי ה', גם היו "ישרים", שהתנהגו עם אומות העולם, באהבה, ופעלו לטובתם, באשר זהו קיום הבריאה. כמו שאנו רואים כמה התפלל אברהם אבינו על סדום, אף-עלגב שהיה שונא אותם ואת מלכם תכלית שנאה עבור רשעתם... מכל מקום, חפץ בקיומם! וכן הרבה למדנו מהליכות האבות בדרך ארץ במה ששייך לקיום העולם... (עפ"י הקדמתו ל"העמק דבר", בראשית).

בשולי הדברים נעיר, כי היהדות איננה מקבלת את רעיון ה"פרישות" וההתרחקות מחיי העולם הגשמי בסגנון הנוצרי בו הנזירים מתבודדים במנזר והכמרים אינם מתחתנים כדי להגיע ל"קדושה" על פי הבנתם. אלא להיפך. על האדם לחיות חיים גשמיים מתוך גישה ערכית, כפי שביארנו. זאת ועוד. הנזירות ביהדות, היא תמיד מוגבלת בזמן ואיננה כוללת פרישת האדם מאשתו.

את הרעיון הזה ביטא בחדות ובחריפות הרבי מקוצק (נפטר 1859 בפולין), שאמר על הפסוק שלנו: מלאכים (רוחניים...) לא חסרים לי. יש לי הרבה כאלה... אומר הקב"ה. אני רוצה שתהיו "אנשי קודש", החיים את הקדושה בתוך חיי החול ולא אנשים הפרושים מן העולם ומנסים להתדמות למלאכים...

ואולי לכן, במעמד הר סיני הקב"ה ירד על הר סיני, כדי לרמוז לנו שתפקידנו הוא להוריד את השכינה אל העולם התחתון, אל חיי המעשה. ולהפוך את חיי המעשה האנושיים, לטובים יותר וראויים יותר (הגרי"ד סלובייצ'יק, איש ההלכה).

נחתום בשירה של שחר הדר (מילים) "בין קודש לחול" (לחן: אמיר דדון). שיר העוסק במתח הטבעי והמורכב שבין הקודש והאמת לבין הרגלי החולין.

בין קֹדֶשׁ לְחֹל אֲנִי חִי

עם הָאֱמֶת שְׁמִשְׁתּוֹלֶלֶת בִּי

עם אֶלֶף הָרְגָלִים

...וְהַמִּסַּע הַזֶּה כְּבֹד וּקְצֵת גְּדוֹל עָלַי

אֲנִי צָרִיךְ לְגַדֵּל מִזָּה וְדִי

לְגַדֵּל מִזָּה וְדִי

והמסע הזה שכל אחד מאיתנו מוזמן לעשות, הוא בהחלט גדול וכבד, אבל גם מסייע לנו לגדול מתוך כן. וכולנו תפילה, שנצליח...

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

שְׁמֹר נָא עָלַי
רַק שְׁלֹא יִכְשְׁלוּ רַגְלַי...

מרכת שבת פיפה

משה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**